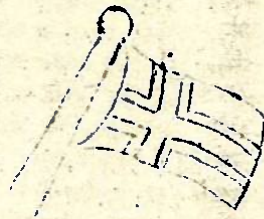

FRITT LÄND

Nr. 39 - 2. årg.

Tirsdag, 11. april 1945.

TYSKE LANDAVSTÅELSER.

Ville det føre med seg utholdelige økonomiske vansker for Tyskland om grensdistrikt som Øst-Preussen og Oberschlesien ble skilt fra riket og Sudetland gitt tilbake til Tsjekkoslovakia, samtidig som den tyske befolkning i disse distriktene ble ført "hjem"? Blåtte det nødvendigvis oppstå en fortvilet trangsel i det tyske livsrommet? - Det er lett å forestille seg hvilke svar en fra tysk side vil få på disse spørsmålene: Tyskland kan ikke leve uten korn fra Øst-Preussen og kull fra Oberschlesien, langt mindre om det innenfor de trangere grensene skal forsyne flere mennesker enn før. - Kjennsgjeringene sier i allertid noe annet.

De nevnte områdene utgjør vel 15% av Tyskland fra 1939 uten Østerrike, og folketallet i dem svarer til 10% av hele befolkningen. Forskjellen mellom de to tall beror på bl.a. at Øst-Preussen ikke var så tett befolket som de fleste andre deler av riket. - Om man tar bort 15% av flateinnholdet i et land og samtidig øker befolkningen med 10%, stiger folketettheten med 29%. (Oberschlesien er i allertid ikke bare befolket med tyskere, og tallet 29 er derfor i dette tilfelle noe for høyt). Og en kan godt øke folketettheten i et land som Tyskland fra 136 personer pr. kv. km. - tall fra 1939, medregnet Østerrike - til 175 pr. kv. km. uten at noen katastrofer behøver å inntre. 175 personer på en kvadratkilometer er ikke noe fantastisk høyt tall i et blandet jordbruks- og industriland med høyt utviklet produksjonsteknikk.

Se på Belgia! Der bodde i 1939 271 personer pr. kv. km., og de levde bra så lenge de fikk være i fred. Belgia hadde riktignok kolonilandet Kongo, men det bidrag de fikk derfra til sin nasjonalinntekt, var meget beskjedent. Det belgiske folk klarer seg i sitt trangt europeisk livsrom fordi det første å utnytte mulighetene ved den internasjonale arbeidsdeling, å importere råvarer og eksportere ferdige industriprodukter. De greide derav å selge så store mengder arbeidskraft at mangelen på egne naturtilganger ikke betydde noen hindring. - Det som et lite land på denne måten kan greie, går naturligvis enda lettere for et stort land. Der rekker den indre arbeidsdeling så langt at behovet for varebytte med andre land blir mindre enn for det lille landet. Videre er å merke at Tyskland er bedre utrustet enn Belgia med naturrikdommer, ikke bare absolutt, men pr. kv. km. Og desto lettere må det være å forsyne 175 tyskere på en kvadratkilometer tysk jord.

Øst-Preussen har overskudd av næringsmidler, men det er jo ikke strengt nødvendig for Tyskland å finne erstatning for dette overskuddet innen landets egne grenser. Land som Storbritannia, Belgia, Nederland og Norge importerer normalt en meget vesentlig del av sitt brødkorn og botaler med industrivarer eller fraktydelser. I fredstid behøver ingen sulte om det innenlandske jordbruk ikke kan produsere alt det landet trenger. - Enn Oberschlesiens kull, da? I følge tyske oppslagsbøker fra tiden før krigen får landet omkring 13% av sin kullforsyning fra Oberschlesien, og i følge Tysklands statistiske årbok for 1938 anslås kullreservene der til 5% av tallet for hele landet. Selv uten Oberschlesien har altså Tyskland kull så det forsikrer og det finnes jo også land som bytter til seg det de trenger av kull, og greier seg godt på den måten.

I 1930-årene brukte Tyskland til opprustningen i alt 90 milliarder riksmark, altså pr. år omkring 15 milliarder riksmark - omtrent 20% av nasjonalinntekten. Så store summer ble det i fredstid ofret på den kommende krig, og likevel kunne folket leve. Befri folket for rustnings-

byrden; og det vil finnes en bred marginal å ta av på det gjelder folkeforsyningen!

TYSKERNE DRAR TIL SVERIGE.

Et bemerkelsesverdig stort antall tyske fartøyer har i den siste tid ankommet til Sverige fra Norge, fordi mannskapet er blitt lei av krigen. Torsdag 15 mars kom et tysk bevoktningsfartøy inn til Strömstad. Dette var det første fartøy; det ble beslaglagt, kanonene demontert og besetningen internert. Fredag 16 mars kom en lakter, med noen hollendere og tyskere ombord. Hollenderne var trett av den tyske tjeneste og besluttet seg til å sette kurs mot Sverige. Den tyske vakt var blitt avspenst. Matt til søndag 18 mars kom et tysk bevoktningsfartøy inn til Tjällbacka i Bohuslän. Besetningen som var på 6 mann, forklarte at de var trett av krigen, som de anså tapt. De var blitt enige om ved første leilighet å stikke over til Sverige. Da de fikk bevoktningsjeneste ytterst i Oslofjorden benyttet de anledningen. Befalhavende på bevoktningsfartøyet og en mann til ble skutt og kastet over bord; de ville ikke desertere. Samtlige 6 tyskere er i 25 års alderen. De hadde med seg 2 norske piker, som var forlovet med 2 av tyskerne. En av disse pikene hadde med seg et lite barn. Tyskerne ble internert og pikene blir sendt til en interneringsleir for quislinger.

SAN FRANCISCO-KONFERANSEN.

Den norske delegasjon på sikkerhetskonferansen i San Francisco har fått følgende sammensetning: Utenriksminister Trygve Lie, Stortingspresident C. J. Hambro, Ambassadør W. Hørgenstieme, Direktør for Norges Bank Arnold Røstad, Professor Jac. S. Worm-Küller og dr. Arne Øyving. Rådgivende representanter: General Steffens, Konsul Lars Christensen, Medisinaldirektør Karl Evang, Formannen i Norsk Sjømannsforbund Ingvald Haugen, Legasjonsråd Jørstad, ligglister Åse Grude Skred.

PRESEKLIPP.

En av de mest populære ungdomsbøker i Amerika for tiden heter "Hings for Per", og skildrer en norsk gutts eventyr i sitt okkuperte hjemland. Per har bl.a. en underjordisk reddestasjon, og boken slutter med at han flyr til England for å gå inn i de alliertes flyvåpen.

Det amerikanske flyvåpens nyeste og hurtigste fly er jaktplanet P-80 eller "Shooting Star", konstruert i samarbeid med amerikanske og britiske eksperter. Flyet, som allerede blir produsert i store mengder, er hurtigere enn noe tysk eller japansk jagerfly. Det overtreffer til og med tyskernes haleløse rekettfly Messerschmidt 163. Noe nøyaktig tall for topphastigheten er ikke offentliggjort, men en antyder i militære flykretsar at flyet er laget for hastigheter som motsvarer eller til og med overskrider lydens hastighet, altså mer enn 1.200 km. i timen.

Sjefen for krigsinvalidbyrået i U.S.A., brigadegeneral Frank Hines, har meddelt at det er skapt utdanningsmuligheter for krigsinvalider ved 50 undervisningsanstalter over hele landet. En søker å innrette invalidavdelinger ved ennå flere skoler ettersom behovet øker, og Hines venter at totalsummen litt etter litt vil stige til flere hundre. Pensjonsberettigede krigsinvalider, som ikke kan utøve sitt gamle yrke, får her råd- og anvisning om hvordan de best skal varetta sine muligheter. Lærere, yrkeseksperter, psykologer og leger undersøker dem og underkaster dem prøver for å bestemme hvilken retning undervisningen skal ta for å skape størst mulig arbeidsevne. Under disse kursene får invalidene en understøttelse

på 92 dollar i måneden for ugifte, og 103,50 for gifte. De får særskilte tillegg for andre personer de må sørge for. Omkostningene for disse kursene betales av regjeringen i en tid av opptil 4 år. .

De kinesiske aviser i Vesten mottar at de har sendt et telegram til Chiang Kai-Shek, Mao Tse Tung- kommunistenes leder -, Liang Sun Yat-Sen og ledere av det demokratiske forbund i Kina med oppfordring om å gå sammen og å danne en koalisjonsregjering, som et effektivt middel til å løse Kinas indre og politiske situasjon, og sikre seieren over Japan. -

I USA har tilvirkningen av glass budt på så mange forbedringer at en regner med et meget stort anvendelsesområde for dette materiale etter krigen. Man lager nå glass som kan søges og spikkes som tre, glass som flyter på vann, elastisk glass, og glass som kan spinnes og veves. Plater av presset glassfiber anvendes at den amerikanske flåten til instrumentbrett og skillevegger. Det er upåvirkelig av saltvann, fullstendig iltfast, samtidig som det absorberer vibrasjonene og dæmper kanontordenen. Det kan søges, spikres og borres. Ved konsekvent å bruke fiberglassplater ombord kan en spare 60 tonn i vekt på et slagskip.

DEN 9. APRIL I LONDON.

9. april ble det holdt en gudstjeneste i Westminster Abby i London. Den danske pastor Sandbæk og biskop for de befriete områder i Norge, Arne Fjellbu, talte. Såvidt kirkens embetsmenn kan opplyse er det første gang det i den gamle katedral er bedt på dansk og norsk. Det danske og norske flagg ble båret opp og plassert ved høyalteret. Kongen, Kronprinsen og Regjeringen ledet den prosesjon av norske embetsmenn som gikk inn i kirken. En rekke norske og utenlandske autoriteter var til stede ved høytideligheten som varte i halvannen time. Biskop Fjellbu uttalte bl.a.:

"Vi vil samle oss i minnet om våre døde og be for dem som her mistet det kjæreste de elst og for land og folk. Den som setter livet til gjør det i lydighet mot livets herre. Frukten av deres offer skal vi komme til å forstå i det nye Norge. La oss, som de døde gjorde, strekke oss etter det som er foran, la oss ikke skuffe dem som ofret alt. Men vi skal ikke glemme det som skjedde 9. april 1940, og det som siden er skjedd. Det har vært den dypeste krenkelse av Guds hellige bud. Guds ord taler tydelig nok om syndens straff. Dette er ikke hevn eller hat, men det må gjøres klart for all verden at det som hendte 9. april 1940, og det som har kommet foregå år etter år i stadig større målestokk, det må aldri mere kunne skje. Men det er ikke viktig at den moralske bevissthet i våre folk ikke kronkes. Vi skal dog ikke bli stående ved det som ligger bak; vi må strekke oss etter det som er foran. Det var kampen for det som ligger foran som samlet oss i disse år, kampen for de evige verdier: sannhet, frihet, kjærlighet og godhet. Krigen samlet oss, la ikke freden når den kommer skille oss. Samles vi om de verdier vi har kjempet for, blir vi reddet fra den smitte krigen har utbredt. I dag den 9. april, på den 5. årsdag, presser fredsproblemet inn på oss. De gjelder alt fra mat til moral. Mat og hus vil kunne skaffes når fornuften igjen får råde, men det vanskeligste problem er det moralske. Krigen har avdekket det beste i oss, men den har også avslørt det dårligste. Vi går inn i freden uten illusjoner, men la oss ikke gå inn i den uten den trøst kristen tro og kristen moral kan gi. Dagen nærmer seg; stundom spør vi oss selv om våre hjerter vil holde den dag forløsningens time kommer. La de ingen av oss bidra til å forstyrre den store glede, la ingen av oss medvirke til at gløden forandres til sorg, til bitter skuffelse. La oss strekke oss etter det som er foran.

NORGES NYTT.

V-bombene som forleden ble sendt sydover til Stavanger fra Oslo, måtte stoppe et sted på jernbanen p.g.a. at en bru var blitt sprengt. De var lastet på to tog. Det første hadde 80 bomber og det annet 120. Mens togene ble oppholdt p.g.a. brusprenningen, ble det første angrepet av allierte fly, som ødela toget og alle bombene. Det siste tog med 120 bomber ble visstnok ikke angrepet da det ventet på et annet sted. Ifølge opplysninger er disse V-bomber tomme, det er bare hylsen som sendes og så skal de fylles på Sala.

NYHETENE TIRSDAG.

Vestfronten. Britiske panserstyrker er rykket inn i Rieda, 8 km NØ for Bremen. Tankstyrker står 8 km SØ for Bremen, mens andre er gått over Weser lenger SØ og har opprettet et brufeste ved Hoya, 30 km fra Bremen. Den britiske front er også forlenget mot SV, hvor styrkene har nådd Milledshausen. Britene rykker mot Hannover på tre kanter. Den britiske 2. armé angriper på bred front og har rykket fram 30 km østover fra Ems mellom Bremen og Hannover, har avskåret veien mellom de to byer og er rykket inn i Houstadt. S for Hannover har amerikanerne satt over elva Leine, 8 km fra Hannover. De sto mandag 30 km fra Braunschweig. Den tyske linje langs Weser er nesten knust. Andre styrker har tatt Nienburg, NV for Hannover og rykker raskt mot Celle, NØ for Hannover. Lenger V har kanadernerne satt inn framstøt mot Nordsjøen og har inntatt Løppon, rykker videre fram og står nå 40 km fra Emden. Søndag inntok 1. kanadiske armé Zutphen. Avdelinger fra 4. kanadiske panseravdeling har oppradd kontakt med de flybårne styrker som ble sluppet ned søndag. Disser viktigste oppgave var å skape uorden i tyskernes retrettlinjer. Kanadiske tankavdelinger er innenfor synsvidde av Zuidersjøen, mens andre kjemper i utkanten av Deventer. Ringen om Ruhr strømmes; de allierte er trengt dypere inn på nordsiden og er inne i Essen, hvor Kruppverkene er erobret. Det har ikke vært arbeidet ved fabrikkene siden bombeangrepet 11 mars. I liffot-Tyskland har de allierte nådd Duderstadt, 50 km NØ for Kassel. Universitetsbyen Göttingen er tatt. 3. amerikanske armé står 11 km fra Erfurt. Amerikanerne er utenfor Gotha kommet over en av Hitlers verste konsentrasjonsleire. 4.000 fanger, russer, polakker, tsjeker og jøder er drept eller myrdet i de siste 6 uker. Enkelte av sivilbefolkningen på stedet er tilkaldt for å gjøre sine iakttagelser og senere kunne vitne. Meiningen S for Eisenach er tatt. 7. amerikanske armé har knust motstanden i Würzburg, omringet Hellbron og nådd Schweinfurt. 1. franske armé har inntatt Pforzheim. I første uke av april ble det på vestfronten tatt gjennomsnittlig 37.000 fanger om dagen.

Østfronten. Königsberg er falt etter 2 dages kamp. Den siste tyske motstand ble slått ned mandag aften. Garnisonskommandanten ble tatt til fange i spissen for sin stab, sammen med 27.000 fanger. Königsberg falt etter samtidige angrep fra S og SV, innledet med kraftig artilleri og luftbombardement. Russerne tok et stort bytte. Byen var rustet til å holde ut en beleiring og garnisonen hadde ordre til å holde ut til siste mann. Russiske marineskip har senket 9 tyske forsyningskip og 1 destroyer ved Pillau i Danzigbukta. - Halvparten av Wien med byens sentrum er okkupert. Arsenalet, tre jernbanestasjoner, rådhuset, radiostasjonen og politistasjonen og operaen er tatt. Mandag rykket russerne hurtig over Marchfeld og truer de nordlig forstøden. Ugså S for Wien har russerne god framgang. Malinovskis tropper har erobret flyplassen Aspern, N for Wien. Den østerrikske filial av Krupps fabrikk ved Berndorf ble erobret mandag. Gulbuchin har oppfordret Wiens befolkning til å bistå ved befrielsen av Wien og Østerrike. Den russiske regjering har utsendt en erklæring om at regjeringen fastholder erklæringen fra Moskva om at Russland ikke ønsker østerriksk territorium eller noen forandring i Østerrikes sosiale struktur.

Italia. 8. armé har åpnet et nytt angrep på Adriaterhavskysten og har gått over Senio i nærheten av Lugo. Elva var minslagt og det var sterkt forsvar på breddene, men de allierte gikk over på bred front. 1.000 allierte fly rettet på forhånd et konsentrert angrep på de tyske frontstillinger som dekker Bologna. Styrker fra 5. armé er også gått til angrep fra kyststillingen I-V og har nådd Massa, som behersker kystveien til flåtehavnen Spezia. Den tyske motstand er innbitt. Allierte krigsskip utenfor kysten har angrepet tyske stillinger foran 5. armé.

Sverige. Den svenske regjering har besluttet å sende tilbake til Tyskland alle tyske flyktninger som kommer til Sverige unntagen desertører fra de væpnede styrker og folk i karantene p.g.a. smittsomme sykdommer.

Ubåtkrigen. Den allierte bombing og minelegging har uten tvil sinket flådens bygging av nye ubåter. I mars var sankningen mindre enn i februar.

Norge. En tysk sprengningskommando oppholder seg for tiden i Tromsø, antakelig for å undersøke hva som skal sprenges hvis tyskerne trekker seg ut av byen. Vraket av Tirniz er ferdig til sprengning.